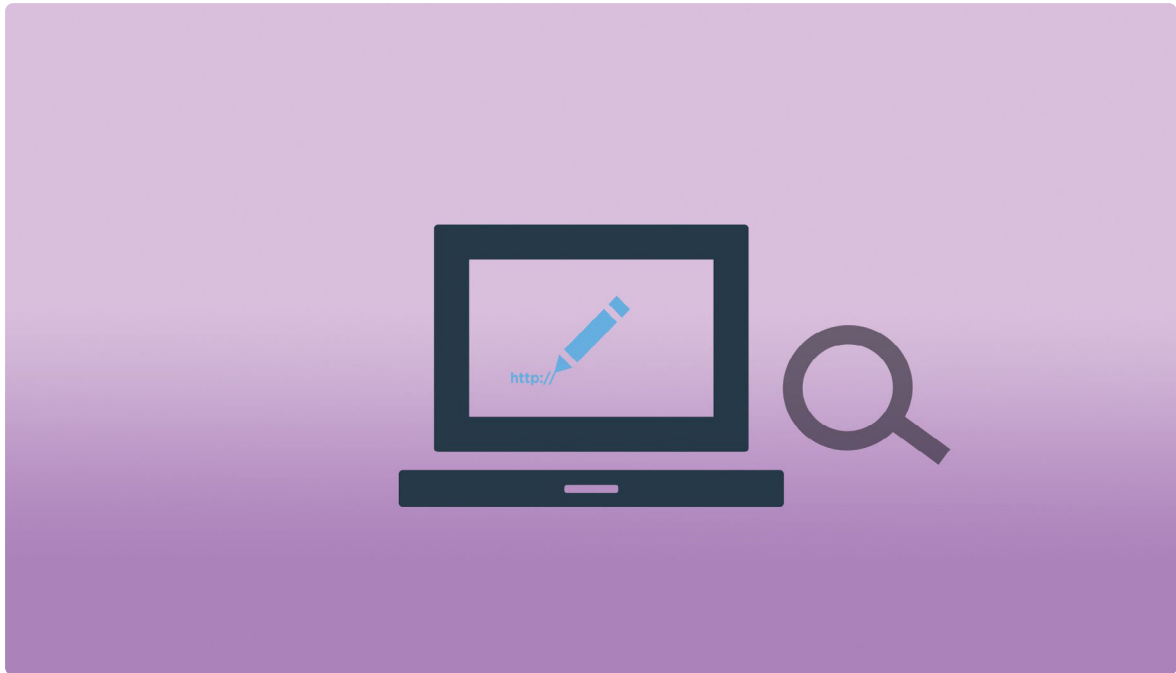

GRUNDERNA I KÄLLKRITIK OCH KÄLLTILLIT | ÅK 4-6

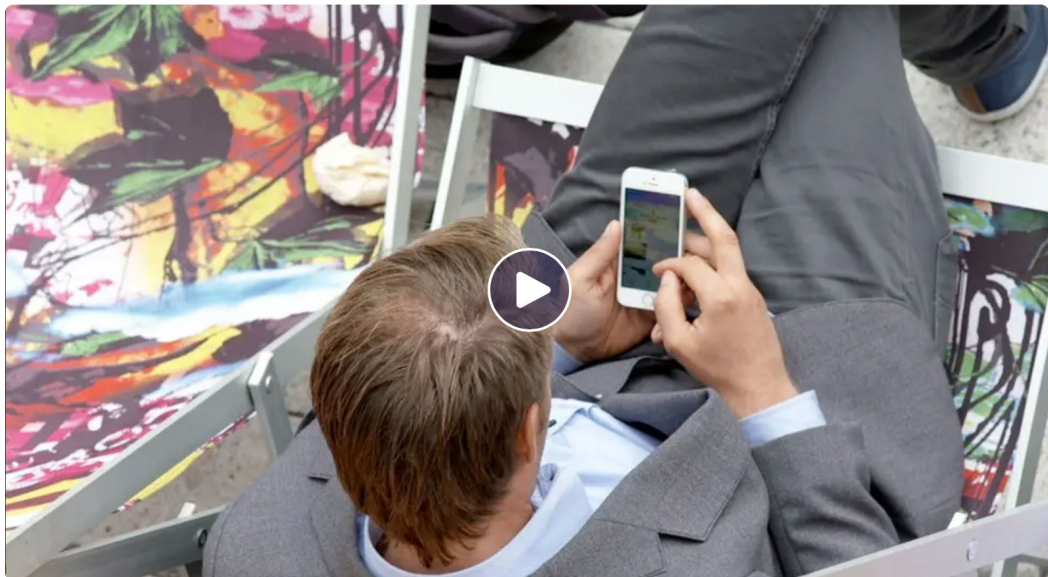
Granska fejkade sidor på nätet

Lektionen handlar om fejkasidor på internet; om nyhetsvärdering och källkritik.

1

Titta på UR:s film "Källkritik: fejkade sidor"

Titta på avsnittet om fejkade sidor i UR:s serie [Källkritik](#)¹. Arbeta med frågorna.

[Källkritik Fejkade sidor](#)¹, UR

- Vad är typiskt för en fejsida på internet?
- Vilka syften kan ligga bakom fejsidor, fejskribenter och fejknyheter? Vad vill den som gör sidan uppnå? Ge flera förslag.
- Hur ska man förhålla sig till nyheter som man tar del av i sina sociala flöden?
- Är det okej med fejsidor på nätet? Ta fram argument både för och emot.

2

Granska några fejsidor

Läs utdraget ur en artikel om fejkade nyheter. Texten är ett utdrag ur artikeln Vet du vad "fake news" är? Du hittar hela artikeln på [Internetkunskap](https://internetkunskap.se/artiklar/kallkritik/vet-du-vad-fake-news-ar/)¹.

Fake news i sin ursprungliga betydelse

Desinformation har funnits i alla tider, men den moderna formen som begreppet "fake news" avser är ett relativt nytt fenomen som har gått hand i hand med teknikens och inte minst internets utveckling.

– På 1990-talet såg man internet som en demokratisk kraft i det fria informationssamhället. Men med åren har det kommit nya typer av information, som kallar sig nyheter och efterliknar nyheter, men som är desinformation. Tekniken har gått fram så mycket att vem som helst idag kan sprida "fake news" på ett sätt som ser både professionellt och trovärdigt ut, säger Thomas Nygren.

I november 2016 avslöjade amerikanska digitaltidningen [Buzzfeed](https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/how-macedonia-became-a-global-hub-for-pro-trump-misinfo#.f19VyBdOWg)² att över 100 sajter registrerade i Makedonien systematiskt spred falska nyheter via Facebook. Genom att hitta på politiska nyheter som tilltalade de olika sidorna av den då pågående amerikanska valrörelsen tjänade bolagen stora pengar varje gång någon gick vidare från Facebook till deras egna sajter och klickade på deras annonser. Liknande sajter finns även i Sverige och under senare år har det flera gånger hänt att politiker och andra myndighetspersoner fått gå ut och dementera falska uppgifter som skrivits om dem.

I slutet av 2016 fick en artikel som påstod att Sveriges statsminister Stefan Löfven bar en klocka av märket Patek Philippe, värd runt 270 000 svenska kronor, stor spridning på sociala medier. Först när tidningen Metro sökte Stefan Löfvens pressekreterare visade det sig att nyheten var felaktig. "Klockan på bilden togs fram av fackförbundet IAM (International association of machinists and aerospace workers) på 80- eller 90-talet. Statsministern har haft den sen 90-talet", förklarade Ingela Nilsson, pressekreterare, i ett mail till Viralgranskaren.

3

Vilka fejsidor känner du till?

Googla på orden "Fejsidor på nätet" och arbeta med frågorna.

1. Vilka fejkade nyhetssidor på internet känner du och dina kompisar till?
2. Känner ni igen någon av de fejkade sidorna som finns på listorna i ert sökresultat?
3. Välj två av sajterna och granska dem genom att ta reda på: vem eller vilka som ligger bakom sidorna, hur de finansieras och hur tydligt det framgår att det är fejkade sidor.
4. Går det att förstå syftet med sidorna? Vill de påverka, skämta eller tjäna pengar? Förklara hur ni tänker.

1 <https://internetkunskap.se/artiklar/kallkritik/vet-du-vad-fake-news-ar/>

2 <https://www.buzzfeednews.com/article/craigsilverman/how-macedonia-became-a-global-hub-for-pro-trump-misinfo#.f19VyBdOWg>

4

Var ligger Åsneryd och Fockenfors?

Ta reda på mer om de två platserna Åsneryd och Fockenfors? Var finns de? Gå till sidan om [Åsneryd](https://sites.google.com/site/asneryd/)¹ eller titta på skärmbilden från startsidan från Sveriges minsta kommun [Fockenfors](https://digitalalektioner.se/app/uploads/2018/02/screenshot-2022-09-22-at-09-07-02.png)². Granska dem.

- Går det att se vem eller vilka som ligger bakom sidan?

Åsneryd och Fockenfors är påhittade platser, men den som söker på platserna kan ändå hitta en hel del information om den.

- Framgår det någonstans på sidan att det är en påhittad plats?
- Försök hitta mer information om Åsneryd eller Fockenfors via en söktjänst, till exempel Google. Vad får ni reda på om Åsneryd eller Fockenfors?
- Vad är egentligen Åsneryd eller Fockenfors?

5

Sammanfatta

Fundera och diskutera!

- Har det någon gång hänt att du har känt dig osäker på om nyheten du läser eller sajten du besöker är fejk eller inte? Vad har du gjort då?
- Tar du med dig något från den här lektionen som gör att du kommer att granska och värdera nyheter och nyhetssajter på ett annat sätt framöver? Förklara hur du tänker.

1 <https://sites.google.com/site/asneryd/>

2 <https://digitalalektioner.se/app/uploads/2018/02/screenshot-2022-09-22-at-09-07-02.png>